Vikipeedia

Kamassi keel

See artikkel ootab keeletoimetamist.
Kui oskad, siis palun aita artiklit keeleliselt parandada (https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Kamassi_keel&action=edit). (Kuidas ja millal see märkus eemaldada?)

Kamassi keel on väljasurnud samojeedi keel, mida rääkisid Lääne-Siberis Sajaanides elanud kamassid. Kamassi keel kuulub koos sölkupi ja matori keelega lõunasamojeedi keelerühma. Kamassi keele dialektid on Kamassia ja Koibali keel.[1]

Kamassi keelt uurisid Matias Aleksanteri Castrén ja Kai Donner. Donner kogus 20. sajandi alguses keelematerjali, mille andis välja Aulis Joki. 20. sajandi alguses oli keel juba välja suremas. Seda rääkisid vaid mõned pered Abalakovo külas (tänapäeval Krasnojarski krai Sajanski rajooni Malinovski külanõukogus), suurem osa kamasse olid üle läinud hakassi või vene keelele. 1963. aastal leiti külast veel mõned vanurid, kes mäletasid lapsepõlves räägitud keelt. Kamassi keele viimane kõneleja Klavdija Plotnikova suri 1989. aastal.

Eestis on kamassi keelt uurinud Ago Künnap, ta kaitses Helsingi ülikoolis aastal 1971 filosoofiadoktori väitekirja teemal "System und Ursprung der kamassischen Flexionssuffixe" ning aastal 1974 Tartu Ülikoolis filoloogiadoktori väitekirja teemal "Pööramine ja käänamine samojeedi keeltes" ("Склонение и спряжение в самодийских языках (сравнительно-исторический анализ первичных словоизменительных суффиксов)").

Keel oli soovõrdne, selles puudus grammatiliselt sugu.

Sisukord

Grammatika

Arvsõnad

Alltoodud tabelis on kamassi arvsõnad.[2]

Kiri	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ladina kiri	op	šidə	nagur	tə'tõ	sumna	muktu	səjpu'	šintətõ	ammittun	bjə
Kirillitsa	оп	шидэ	нагур	тэ'ты	сумна	мукту	сэйпу'	шинтэты	аммиттун	бйэ

Sõnavara

Sugulus soome-ugri keeltega

Osades kamassi sõnades on uurali tüved, mis on sarnased nii samojeedi kui soome-ugri keeltes.

Allpool on toodud näiteid kamassi sõnadest, mille tüvedel on eesti või muud soome-ugri vasted:

- база-, безет- (*baza-*, *bezet-*) – pesema
- ваза (*waza*) – vask
- джага (*ćaɣa*) – jõgi
- кһи (*khi*) – kuu
- кола (*kola*) – kala
- колмэ (*kolmə*) – surnukeha
- куро (*kuro*) – kurg
- ле (*le*) – luu
- ман (*man*) – mina
- миӈэм (*mińəm*) – minema
- мунӱй (*munuj*), мунэ̂й (*munə̂j*) – muna
- мо (*mo*) – mis
- нē (*nē*), не (*ne*) – naine
- ним (*nim*), нэм (*nəm*) – nimi
- пһа (*pha*) – puu (ungari keeles *fa*)
- пил (*pil*), пьел (*pjel*), пēл (*pēl*) – pool
- сима (*sima*) – silm
- сы (*sõ*) – süda
- тан (*tan*) – sina (mordva keeltes *мон* (*ton*))
- тһу (*thu*), т'у (*t'u*) – järv (ungari keeles *tó*)

Kirjandus

- Kai Donner, "Kamassisches Wörterbuch nebst Sprachproben und Hauptzügen der Grammatik", Helsinki 1944.
- Ago Künnap, "System und Ursprung der kamassischen Flexionssuffixe" I-II, Helsinki 1971–1978.

Viited

1. https://www.ethnologue.com/language/xas
2. Vene filoloogiaportaal (http://www.philology.ru/linguistics3/matveev-65.htm)

Välislingid

- Kamassi-vene sõnastik (~300 sõna) (http://kamass.efenstor.net)

v · r (https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Mall:Uurali_keeled&action=edit) **Uurali keeled ja murded**	
ugri keeled	handi keel • mansi keel • ungari keel
permi keeled	komi keel (permikomi keel, jazva murre) • udmurdi keel (bessermani murre)
mari keeled	niidumari keel • mäemari keel (loodemari murre)
mordva keeled	ersa keel • mokša keel
saami keeled	Akkala saami keel † • Inari saami keel • Kemi saami keel † • Kildini saami keel • koltasaami keel • turjasaami keel • Lule saami keel • lõunasaami keel • Pite saami keel • põhjasaami keel • Ume saami keel
läänemeresoome keeled	eesti keel (mulgi keel, setu keel, tartu keel, võru keel) • isuri keel • karjala keel (livviko ehk Aunuse karjala keel, lüüdi keel) • liivi keel • soome keel (kveeni keel, meä keel) • vadja keel (kreevini keel) • vepsa keel
samojeedi keeled	neenetsi keel (tundraneenetsi keel • metsaneenetsi keel) • eenetsi keel • nganassaani keel • sölkupi keel • kamassi keel † • matori keel † (koibali keel †) • juratsi keel †
kindla klassifikatsioonita keeled	meštšera keel † • muromi keel † • merja keel † • tšuudi keel † •